

➔ Riksrevisionsverket ger svindande kritik av den språkutbildning som erbjuds akademiker (se artikel intill).

– En bra språkutbildning, en bra introduktion inklusive en utbildning om det svenska sjukvårdssystemet och organisation är tillsammans med handledning avgörande för om man ska lyckas ta sig igenom den första perioden som läkare i ett nytt land, säger Heba Shemais.

Bozena Romaniuk-Waszakun, hade tur när hon kom till Sverige från Polen 1982:

– Jag fick läsa svenska på universitetet i Uppsala tillsammans med annan sjukvårdspersonal.

De som kommit senare har fått sämre möjligheter, även när det varit fråga om ren arbetskraftsinvandring.

Jelena Paegle, från Lettland, kom till Sverige 2002. Hon insåg snabbt att SFI inte var till någon hjälp och valde att betala språklektioner ur egen ficka.

32-åriga Anees Al-Zubaidi, yngst i gruppen och den som är färskast i Sverige, berättar att han sattes i samma SFI-klass som analfabeter (se också artikel intill):

– Och i stället för att hjälpa mig in i det svenska systemet erbjöd de mig jobb som undersköterska på ett äldreboende: förklaringen var att »det är första stegen in till det svenska sjukvårdssystemet« – men jag tycker det bara är slöseri med tid.

Emad Ahmed säger att det för läkare från vissa områden kan vara en skymf att behöva arbeta med något mindre kvalificerat än det man är utbildad för.

– Att bedöma en specialistläkares kompetens är samtidigt inte lätt, säger Suzana Turkalj Pavlakovic från Kroatien när hon tar upp tråden lite senare.

Hon är aktiv i Syf och ST-läkare i allmänmedicin. Hon pekar på särskilda behov vid handledning av utländska läkare:

– Förbundet bör jobba mer

med att belysa de specifika problem som uppstår med att handleda en läkare med en utländsk examen. Det är stora krav på att handleda en ST-läkare i till exempel allmänmedicin, enligt målbeskrivningen. En provtjänstgörande läkare behöver ännu mera stöd – i början, upplyser Suzana Turkalj Pavlakovic mot bakgrund av egen erfarenhet.

– Jag är själv utbildad utomlands efter att ha bott i Sverige 20 år. ■

Anees Al-Zubaidi sattes i samma SFI-klass som analfabeter.

Anees Al-Zubaidi

Kritik från Riksrevisionen:

För lång tid för utländska läkare att få legitimation

Riksrevisionen pekar på stora brister i systemet med att få in utländska akademiker på arbetsmarknaden. Dåliga språkkunskaper, få praktikplatser och problem med studiefinansiering medverkar till att det tar lång tid för tredjelandsläkare att komma ut i jobb.

I snitt tar det fyra år för läkare från icke EU/EES-land att få sin legitimation. Det visar en granskning från Riksrevisionen som offentliggjordes på onsdagen: »Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning« (RiR 2011:16).

– För läkare som inte har en specialistutbildning tar det i genomsnitt 6 år att nå en svensk läkarlegitimation, medan det för den som har specialistutbildning tar 2,7 år, berättar Karolina Larfors på Riksrevisionen.

– Vi redovisar ju snitttider i vår rapport. Sedan finns det en stor spridning i gruppen beträffande vilka möjligheter man har och hur familjesituationen ser ut. Men vi tycker ändå att skillnaden mellan vad det faktiskt tar och vad det ska ta i teorin är för stor, fortsätter hon.

Genomgående är språket en flaskhals. Bara i 8 av 21 län finns någon form av målgruppsanpassad språkutbildning för akademiker vid kommunernas undervisning i Svenska för invandrare, SFI. Krav finns i dag på att tredjelandsläkarna ska ha språkkunskaper motsvarande minst gymnasiesvenska. Vidare visar granskningen problem med att hitta praktikplatser.

– Det är tydligt att de insatser som Socialstyrelsen handlägger – den inledande ansökan om prövning och senare ansökan som leder till legitimation – går snabbt. Det är att lära sig svenska och gå kompletterande program som tar tid, säger Karolina Larfors.

För ett par år sedan införde regeringen en parallell väg till en svensk legitimation för tredjelandsläkarna. I stället för provtjänstgöring infördes kompletteringsutbildningar med påföljande AT vid fakulteter i Solna, Göteborg och Linköping.

– Dessa utbildningar är

Karolina Larfors

ganska nya, varför vi inte har kunnat se några skillnader i tid till legitimation. Ingen läkare som hittills gjort utbildningen med därpå följande AT har kommit fram till legitimation. Vi har inte kunnat se om de relativt nya högskoleutbildningarna är något snabbspår att nå legitimation, säger Karolina Larfors.

De dubbla spåren har skapat oklarheter kring Socialstyrelsens ansvar för tredjelandsläkarna. Det som regeringen hade tänkt skulle effektivisera tredjelandsläkarnas väg fram till legitimation kan snarare ha fördröjt Socialstyrelsens utvecklingsarbete.

– Det vi kan notera, och som Socialstyrelsen framför, är att när regeringen lagt till kompletteringsutbildningarna har det blivit oklart vad Socialstyrelsen ska göra innan läkarna nått fram till legitimation. Socialstyrelsen har kanske avvaktat med sin utveckling av tredjelandsordningen, säger Karolina Larfors. ■

Heba Shemais

Svårare locka utländska läkare till facket

Läkarförbundet noterar att det är svårare att rekrytera utländska läkare. Men inga särskilda insatser utöver rekrytering planeras särskilt för denna grupp.

Det har varit svårt att engagera utländska läkare att driva sina frågor. Inom kort läggs intresseföreningen Internationella läkare i Sverige, ILIS, ner. Samtal förs mellan föreningen och Läkarförbundet inför avvecklingen. På Läkarförbundet har man den uttalade policyn att inlemma utländska läkare i det övriga i läkarkollektivet:

– Vi ger samma service till alla, säger Gunilla Burenius, utredare, Läkarförbundet.

Varför är det så svårt att rekrytera utländska läkare till facket?

– För att väldigt många har

dåliga erfarenheter av vad facket är för någonting. De kommer från länder där facket inte jobbar för medlemmarna, berättar Heba Shemais, avgående ordförande i ILIS.

– Jag tror att många utländska läkare i Sverige inte har tillräcklig kunskap om vad Läkarförbundet gör, till exempel om löneförhandlingar – även om Läkarförbundet har blivit bättre på att marknadsföra sig även för den här gruppen, fortsätter Heba Shemais, och tillägger att det som intresserar denna grupp är att få jobb:

– Om Läkarförbundet hittar ett sätt eller en väg att förenkla vägen för utländska läkare att arbeta så har man vunnit jättemycket.

Marie Närlid

■ Heba Shemais har sedan 2002, tillsammans med några kollegor, drivit internationella läkares intressefrågor genom föreningen ILIS, Internationella läkare i Sverige. Men arbetet har varit slitsamt – och oftast ensamt. Den 18 maj kommer föreningen att upplösas vid ett möte i Läkarförbundets lokaler på Kommendörsgatan i Stockholm.

■ ILIS har vid två tillfällen gett kursen »Att knäcka den svenska koden«, om lagar, regler och kulturkunskap om svensk hälso- och sjukvård. En motsvarande baskurs för utländska läkare nya i Sverige har senare hållits vid Nordiska folkhögskolan i Göteborg. Denna lades ner i brist på finansiering.